

Павлова Н.С.

кандидат педагогічних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет,
nataliia.pavlova@rshu.edu.ua

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ У ДИСКУРСІ ОСВІТНЬО– ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ІНФОРМАТИКА)»

Компетентнісно орієнтоване навчання майбутніх учителів інформатики реалізується через цикл дисциплін загальної і професійної підготовки, серед яких системотвірною є «Методика навчання інформатики». Це нормативна дисципліна освітньо–професійної програми зі спеціальності 014 «Середня освіта (Інформатика)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що має за мету формування загальних і професійних компетентностей вчителя, які визначають здатність випускника цієї програми успішно виконувати педагогічну і подальшу освітню діяльність.

Дефініцію «методика» розглядаємо як: педагогічну науку, якій притаманні, з одного боку, компоненти будь–якої науки, а з іншого, – специфічні об'єкти, окреслені особливостями дидактики, освітнього процесу тощо; педагогічну діяльність вчителя, побудовану за певними приписами, представлену сукупністю форм, методів, засобів і прийомів роботи, спираючись на предмет вивчення. Методики вивчення окремих навчальних предметів є ланками дидактики.

Як галузь педагогічної науки, розглядає методіку С.У. Гончаренко і такою, що «безпосередньо прокладає міст від теорії до практики» [1, с. 93]. На переконання вченого, завдання методіки в узагальненому вигляді містить відповіді на запитання наступного змісту: для чого навчати; чого навчати; як навчати. Досліджуючи методіку навчання, С.У. Гончаренко, звертається до неї як до сукупності методів і як до науки про методи навчання. Також учений оперує дефініцією «методіка конкретного навчального предмета», розглядаючи її як галузь педагогічної науки, що досліджує зміст цього предмету і характер освітнього процесу, який сприяє засвоєнню учнями необхідного рівня знань, умінь і навичок, розвитку їхнього мислення, формуванню світогляду [2, с. 9–10]. Зважаючи на те, що методіка є педагогічною наукою, домінуючими джерелами методіки конкретного навчального предмета є відповідна галузь знань і дидактика, які за допомогою певних принципів, відповідностей і зв'язків створюють методичну систему навчання.

З вище наведених міркувань робимо висновок про те, що завданням методіки навчання як самостійної науки є дослідження зв'язків між процесами навчання, учіння та научіння і на цій основі визначення вимог до вивчення конкретного начального предмета.

Методіка інформатики, згідно роз'яснень Н.В. Морзе, – це «педагогічно адаптована і предметно специфікована система знань», у якій: навчальним об'єктом є предмет інформатики як дисципліни; предметом вивчення є результат дидактичного опрацювання наукових знань, які належать до навчального об'єкта, відповідно до цілей навчання [3, с. 13]. Тобто, це наука про інформатику як навчальний предмет та закономірності процесу навчання учнів різних вікових груп за різними навчальними програмами, а дидактичне опрацювання навчального матеріалу означає його добір, систематизацію, співставлення, спираючись на принципи дидактики, враховуючи зміст інформатики як навчального предмета у ЗЗСО. Ширшим вбачаємо наступне формулювання мети: професійна підготовка майбутніх учителів інформатики, здатних забезпечувати у ЗЗСО належний рівень викладання навчального предмету «Інформатика», доцільно використовуючи освітні інновації, програмне забезпечення та інформаційні ресурси, розвиваючи школяра як компетентну особистість, демонструючи володіння методичною компетентністю, готовність до педагогічної діяльності та самовдосконалення. Об'єктом дисципліни є професійна підготовка студентів, які здобувають кваліфікацію «вчитель інформатики» шляхом вивчення особливостей

інформатичної освітньої галузі у ЗЗСО. Предметом дисципліни є процеси навчання (викладання) інформатики у ЗЗСО за різними навчальними програмами, у тому числі, теоретико-методологічні і методичні підходи до організації навчально-пізнавальної, дослідницької та інших видів діяльності учнів на уроках інформатики.

Початкові елементи методики інформатики закладені із введенням предмету «Інформатика» у ЗЗСО як відповідь на практичні питання про те, чого і як навчати учнів. Розвиток інформаційних технологій, технічних засобів і парадигм програмування, висуває перед дисципліною «Інформатика» і методикою її вивчення нові цілі і завдання, відповідно, змін повинна зазнавати і професійна підготовка майбутніх учителів інформатики у ЗВО.

Аналіз освітньо-професійних програм «Середня освіта (Інформатика)» для освітнього рівня «бакалавр» ЗВО України дозволяє зробити висновок про те, що у кожній з них є дисципліна «Методика навчання інформатики». Потрібно зауважити, що курс представлено у ЗВО різною кількістю кредитів, так у Рівненському державному гуманітарному університеті (РДГУ) на вивчення дисципліни відведено 13 кредитів ЄКТС, що становить 390 академічних годин, з них 156 годин аудиторних (48 годин – лекції, 48 годин – практичні заняття, 60 годин – лабораторні роботи) і 234 годин самостійної роботи студента (рис. 1). Як свідчить аналіз відповідного навчального плану, курс виважено і доцільно вписується до переліку обов'язкових дисциплін третього року навчання (відповідно 5-го та 6-го семестру).

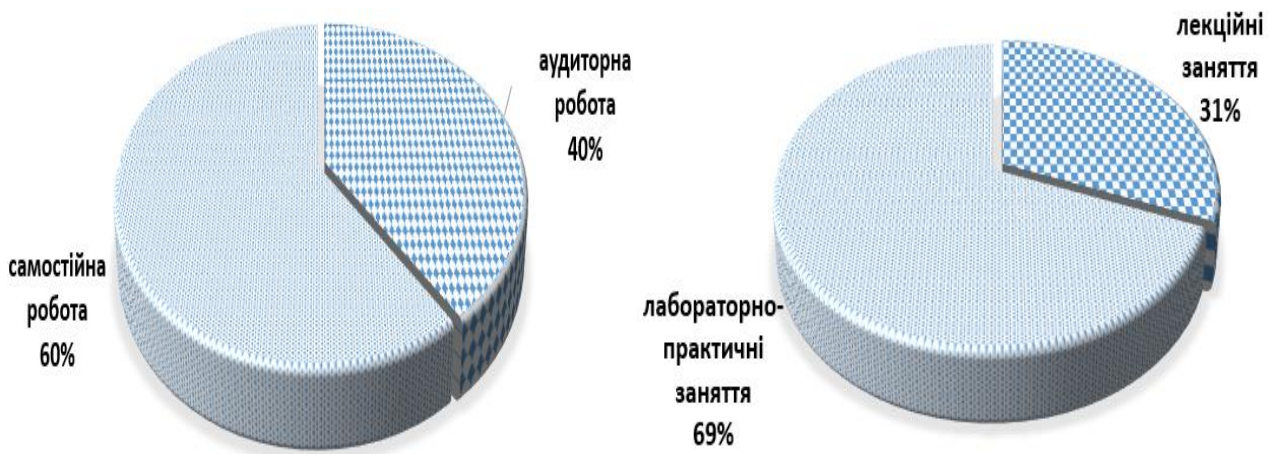

Рис. 1 Візуалізація відповідності між кількістю годин і формами навчання

Незважаючи на те, що методика інформатики є самостійною педагогічною наукою, вона вибудовує зв'язки з різними науками, насамперед, з інформатикою як фундаментальною наукою, дидактикою, психологією і використовує їхні досягнення у своєму розвитку. Тому на знання цих дисциплін, спираються студенти під час вивчення методики інформатики (рис. 2). Окрім цього, на рис. 2 відображено дисципліни, підґрунтям вивчення яких є знання з методики інформатики.

VII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція
 «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ»

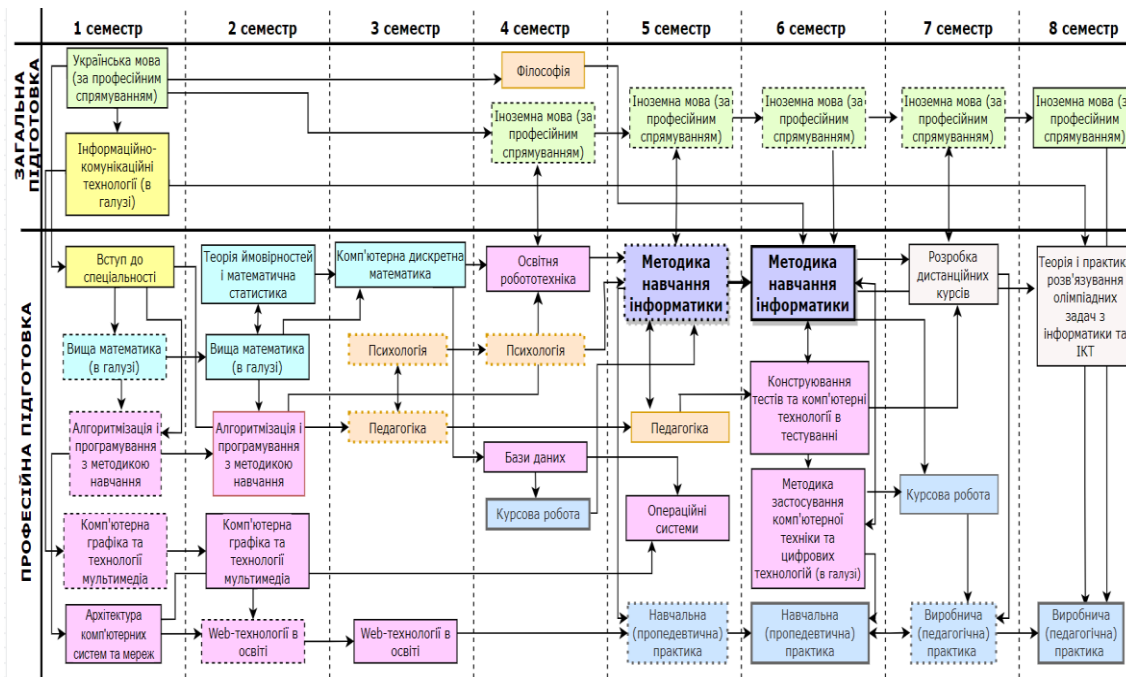

Рис. 2 Зв'язки дисципліни «Методика навчання інформатики» з іншими навчальними предметами ОПП

Вивчення методики інформатики націлене на формування професійних компетентностей вчителя інформатики, насамперед, методичної компетентності, шляхом здобуття обізнаності щодо організації навчання, застосування апаратного і програмного забезпечення, розробки власного й вдосконалення існуючих інформаційно-ресурсних, навчально-дидактичних і методичних матеріалів. Зміст дисципліни «Методика навчання інформатики» повинен бути сконцентрований навколо ШКІ, у тому числі проблем і перспектив його розвитку, методичних і психолого-дидактичних основ навчання інформатики, принципів вивчення основних розділів, організації позакласної роботи і факультативних занять. Водночас зміст має бути інтегрованим, динамічним, практичним і професійно зорієнтованим,

Студенти, які здобувають кваліфікацію «вчитель інформатики» мають бути обізнані з методикою навчання інформатики, її фундаментальними поняттями і дидактичними принципами та на цій основі розробляти власну методику, добирати і створювати педагогічно доцільне і виважене програмно-методичне забезпечення освітнього процесу. Таким чином, зміст дисципліни «Методика навчання інформатики» варто добирати, спираючись на методику навчання як на самостійну науку та як на технологію педагогічної діяльності вчителя інформатики.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. Методика як наука. *Неперервна проф. освіта: теорія і практика*. Київ, 2001. Вип. 1. С. 86–95.
2. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навч. посіб. / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В. К. Федорченко та ін. ; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. Київ : Вища шк., 2003. 323 с.
3. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики : навч. посіб. : у 4 ч. / за ред. М. І. Жалдака. Київ : Навч. кн., 2003. Ч. 1: Загальна методика навчання інформатики. 254 с.